

EL RELLOTGE DE LES EMOCIONS:

Percepció del temps i Percaça de Sensacions.

RESUM EXECUTIU

Cristina Cuello Rodríguez
102608. Treball de Fi de Grau
4t de Psicologia

(1284 paraules)

Contextualització del resum executiu.

Aquest resum executiu està adreçat a dos agents clau diferenciats:

1. Comissió nacional avaluadora de projectes competitius de recerca: s'adreçarà als seus membres amb la finalitat d'aconseguir una subvenció per a poder continuar amb la investigació.
2. Congrés sobre cognició i emoció celebrat a Barcelona el 2015: s'adreçarà al comitè organitzador del congrés, que requereix d'un resum dels treballs presentats pels ponents, per al llibre d'actes. Per tant, anirà dirigit a tots els participants del congrés, al qual s'espera que s'inscriguin acadèmics, estudiants i tant professionals de la Psicologia com d'altres professions concernides en l'estudi del cervell.

Aquesta investigació és innovadora tant pel seu context natural de recerca (via ferrada), que augmenta la validesa ecològica dels resultats en relació als paradigmes experimentals de laboratori emprats per a l'estudi de les relacions entre emocions i processos cognitius; i, alhora, es considera especialment idoni en referència a les variables observades (resposta afectiva i percepció de sensacions). Així com també pel seu objectiu d'estudi, en que es destaca el tret de personalitat esmentat associat a un context saludable, deixant de banda un enfocament més patològic o negatiu en el que es fonamenten la major part d'investigacions realitzades fins el moment i, alhora, la introducció del concepte de dominància a l'estudi (tercera esfera de la resposta afectiva) suposa una innovació ja que acostuma a ser obviada en la cerca empírica, centrada únicament en les dimensions de l'*arousal* i la valència afectiva.

EL RELLOTGE DE LES EMOCIONS:

Percepció del temps i Percaça de Sensacions.

Paraules clau: percepció del temps, emoció, activació, valència afectiva, dominància, percaça de sensacions, esports de risc, validesa ecològica.

La percepció del temps constitueix una capacitat innata de l'ésser humà per a establir la durada aproximada de les vivències a les que s'exposa, gràcies a un mecanisme equivalent a un rellotge intern que marca un "tempo" subjectiu per a cada individu i cada situació, resultant de la interacció entre factors interns i externs. Aquesta habilitat però, pot veure's fàcilment afectada per la influència de l'estat afectiu induït pel propi esdeveniment; generant una determinada resposta en el subjecte i donant lloc a possibles biaixos en la seva percepció temporal.

Tenint en compte que el resultat d'aquesta interacció entre determinants interns i externs pot explicar-se en gran part pels trets de personalitat que ens predisposen a reaccionar d'una manera o un altre, l'objectiu d'aquest estudi consisteix en l'avaluació de la percepció del temps en relació a la resposta afectiva i el tret de personalitat percaça de sensacions (relacionat amb la necessitat d'aventura i d'estimulació sensorial), en un ambient natural en què es duu a terme una activitat de risc (esport de muntanya); que elicitava una resposta afectiva que pot estar modulada per la predisposició temperamental.

Seguint la línia d'altres investigacions (Angrilli et al., 1997), partim del supòsit 1 que prediu la infraestimació temporal en condicions d'elevat *arousal* i valència afectiva positiva; i proposem el supòsit 2 que prediu una tendència a experimentar reaccions afectives de valència positiva, en contextos d'alta activació, en les persones que presenten puntuacions elevades en Percaça de Sensacions. Per tant, la hipòtesis global que se'n deriva preveu que les persones que puntuïn alt en aquest tret de personalitat, en contextos que podrien ser inductors d'elevat *arousal*, tendiran a infraestimar el pas del temps en tant que faran una valoració positiva de la situació.

MÈTODE

Es mesuren les variables relatives a la resposta afectiva (*arousal*, valència afectiva i dominància), la percepció temporal (retrospectiva i prospectiva) i la puntuació en percaça de sensacions, a una mostra de 61 subjectes (N=61; 36 homes i 25 dones; d'edat mitjana 31,62 anys) que realitzen el pont nepalès de la via ferrada *Baumes Cordades*; i són requerits per a la seva participació a l'estudi un cop superat aquest.

S'ha disposat tant del material individual d'identificació i de seguretat de cada investigador per a la seva realització, com del material necessari per dur a terme l'obtenció de les dades: prismàtics, cronòmetres, lletres identificatives per als subjectes i smartphones amb connexió a internet per a l'enregistrament de les respostes del participants mitjançant qüestionaris; cadascun dels quals és relatiu a una de les 3 fases d'obtenció de dades descrites a continuació.

En les sortides de camp, es realitza l'obtenció de les dades relatives a resposta afectiva i percepció temporal (percepció quantitativa i qualitativa del pas del temps durant el pas del pont nepalès, i prova de producció temporal d'un minut), que es duu a terme a FASE 1, on dos investigadors cronometren el temps de pas del pont, presenten la investigació i administren el qüestionari; i a FASE 2 (àrea de seguretat prop de la sortida de la via ferrada, que opera com a condició de control) on un altre investigador administra el qüestionari corresponent (que inclou la resposta afectiva i una segona prova de producció de temps). Per últim, la mesura de percaça de sensacions es realitza a la FASE 3, darrer qüestionari administrat de forma virtual a partir d'un *mail* (que inclou una versió adaptada - simplificada i digitalitzada - del *ZKPQ-50cc*), que s'envia als subjectes que accedeixin a seguir participant, sempre voluntàriament.

RESULTATS

Els resultats mostren una bona estructura factorial de la versió adaptada del *ZKPQ-50* emprada en aquest estudi, tot i que la fiabilitat és inferior a la de la seva validació a l'espanyol ($\alpha=0.69$ vs. a $\alpha=0.80$).

En relació a l'estimació quantitativa del temps del pas del pont, *l'arousal* correlaciona positiva i significativament ($r=0.25$; $p=0.04$); i la valència afectiva i dominància correlacionen negativa i significativament ($r=-0.32$; $p=0.01$ i $r = -0.40$; $p=0.001$, respectivament). En quant a l'estimació qualitativa, les correlacions s'inverteixen de manera que *l'arousal* té una tendència al límit de la significació ($p = 0.06$) a correlacionar negativament; i tant la valència afectiva com la dominància correlacionen positiva i significativament ($r = 0.32$; $p = 0.01$ i $r = 0.40$; $p = 0.001$, respectivament). Pel que fa a l'evolució de l'estat afectiu i de la prova de producció entre Fase 1 i Fase 2, s'observa una davallada en els nivells *d'arousal* a la fase 2 en relació a la fase 1 ($p = 0.04$), així com un augment de la valència afectiva ($p = 0.001$), de la dominància ($p < 0.0005$) i dels valors de la prova de producció ($p < 0.0005$).

Per últim lloc, els resultats indiquen que no existeix cap relació estadísticament significativa entre la percepció de sensacions i la percepció del temps.

CONCLUSIONS

En vista dels resultats obtinguts, no podem concloure que la percepció del temps sigui determinada per la percepció de sensacions, però sí per la resposta afectiva induïda per la situació: les persones que experimenten ansietat en el pas del pont (elevat *arousal*, valència negativa i baixa dominància), manifesten una sobreestimació del pas del temps, tant qualitatiu com quantitatiu.

Els aspectes que aporten rellevància a la nostra investigació es relacionen amb el seu caràcter innovador relatiu tant al context natural d'obtenció de les dades, com al seu objectiu d'estudi; estan explicats a la contextualització d'aquest resum. Pel que fa a les limitacions, es destaca la manca de control de les variables inherent a l'estudi de camp, que es concreta en la manca de fiabilitat de la informació obtinguda en la versió adaptada del ZKPQ, aconsellant valorar la seva pertinència en futures investigacions. Així com també, el procediment atípic de selecció de subjectes fa sospitar de la participació deguda a la pressió social i d'una manca de motivació per completar el qüestionari de Fase 3; recomanant incloure algun criteri de filtre adicional per evitar la contaminació de les dades per respostes aleatòries.